

Nacionalni andragoški skupovi

Jačanje profesije i povećanje participacije odraslih u učenju

Kada je u pitanju andragogija i obrazovanje odraslih, slobodno možemo reći da je 2013. godina uspešno protekla. Spomenućemo donošenje Zakona o obrazovanju odraslih i uvođenje Funkcionalnog osnovnog obrazovanja odraslih u redovan sistem obrazovanja kao glavna dešavanja. U decembru smo imali priliku da sumiramo sva dešavanja i razmenimo iskustva na VI andragoškom danu, kao i priliku da učestvujemo u Festivalu učenja odraslih, koji je ove godine, pored brojnih aktivnosti u različitim gradovima Srbije, glavno mesto dešavanja smestio u *onlajn svet*.

VI andragoški dan – Spremamo se za delovanje!

Andragoški dan (tradicionalno) predstavlja susret andragoga svih generacija iz cele Srbije sa željom za umrežavanjem i mogućnošću da prošire svoja znanja, razmene iskustva iz sveta rada i prikupe informacije o aktuelnim dešavanjima iz oblasti obrazovanja odraslih, a sve zarad stručnog osnaživanja andragoške profesije. U organizaciji Društva andragoga Srbije, a uz podršku Društva za obrazovanje odraslih, Instituta za pedagogiju i andragogiju, kao i Katedre za andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, 6. i 7. decembra održan je VI andragoški dan. Finansijsku pomoć za održavanje skupa pružilo je Ministarstvo za privrednu saradnju i razvoj Savezne Republike Nemačke.

U prijatnom ambijentu Hotela Palace, nakon pozdravne reči, andragozi su imali priliku da kroz neformalno druženje razmene iskustva o tome šta se dešavalo između dva andragoška dana. Došlo se do zajedničkog uvida da je za nama još jedna godina puna aktivnosti i da na različitim pozicijama ima sve više andragoga u ulozi stručnjaka, što je poslužilo kao najava za aktivnosti sutrašnjeg dana.

Na Filozofskom fakultetu, u subotu 7. decembra, VI andragoški dan otpočeo je četvrtom Skupštinom Društva andragoga Srbije, koja je predstavila posti-

gnute rezultate udruženja u protekloj godini 2012/2013. Zatim su se razmatrala pitanja relevantna za DAS, poput pitanja statuta i njegove funkcionalnosti, a na kraju je otvoreno pitanje mogućnosti daljeg umrežavanja i razvoja ideja za nove projekte. Nakon Skupštine, u narednom radnom bloku plenarno su održane diskusije o aktuelnim temama iz oblasti obrazovanja odraslih. Koleginica Mirjana Milanović, zaposlena u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, predstavila je Zakon o obrazovanju odraslih, ali i sve relevantne dokumente za regulisanje obrazovanja odraslih na državnom nivou, i istakla sve prednosti i šanse koje ovaj zakon donosi andragozima, ali i andragogiji kao nauci. Prvi put je zakonskim regulisanjem postignuto da oblast obrazovanja odraslih i celoživotno učenje postaju deo jedinstvenog sistema obrazovanja u Republici Srbiji. Nakon predstavljanja Zakona o obrazovanju odraslih, imali smo priliku da čujemo koleginicu Jelenu Jakovljević iz Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, koja je predstavila aktuelne rezultate izrade Nacionalnog okvira kvalifikacija u Srbiji. Ovaj radni blok završen je predstavljanjem aktuelnih ili nedavno završenih projekata Društva andragoga Srbije „Obrazovanjem ka zapošljavanju i aktivnom starenju”, Društva za obrazovanje odraslih „Profesionalizacija obrazovanja odraslih”, Instituta za pedagogiju i andragogiju „Dunavska mreža on-line predavanja”. Prof. dr Snežana Medić govorila je u ime Filozofskog fakulteta i Instituta za pedagogiju i andragogiju o rezultatima, ali i o budućnosti završenog projekta „Druga šansa”. Ovaj radni blok bio je inspiracija i uvod za rad u grupama koje su imale zadatak da produkuju ideje za koncipiranje budućih projekata, ali i da prodiskutuju o aktuelnim mogućnostima za njihovu realizaciju. Rad se odvijao u tri grupe, a na plenarnoj sesiji predstavnici svake grupe izvestili su prisutne o rezultatima rada. Ovom aktivnošću iskristalisalo se nekoliko značajnih ideja (rad sa nezaposlenima i posebno ranjivim grupama, upravljanje stresom u radnom okruženju itd.) za koje je procenjeno da mogu odgovoriti na zahteve fondova koji će raspisivati konkurse tokom 2014. godine. Ovaj segment andragoškog rada može da čini osnovu za jačanje saradnje među kolegama zaposlenim u različitim sektorima, ali i kolegama sa različitim znanjima, interesovanjima i nivoima ekspertize. Zadatak koji je postavljen pred moderatore radnih grupa odnosi se na motivisanje svih zainteresovanih da se aktivno uključe u saradnju i stvaranje prilika za jačanje struke, ali i vidljivosti naše profesije, kroz realizaciju projektnih ideja tokom čitave godine.

Poslednja, ali i ne manje važna grupna aktivnost VI andragoškog dana realizovala se kroz predstavljanje uloga andragoga, i to andragoga kao trenera, andragoga kao savetnika i andragoga kao stručnjaka za karijerno vođenje i profesionalni razvoj. Učesnici radnih grupa imali su mogućnost da čuju iskustva zaposlenih kolega i da kroz diskusiju uvide koja su to znanja stečena na fakultetu od

značaja za obavljanje posla, ali i koje su se obrazovne potrebe javile tokom rada na određenom poslu. Ove sesije imale su za cilj da istraže postojeću radnu praksu uz pomoć zaposlenih andragoga, kako bi njihova iskustva poslužila za unapređenje studijskog programa andragogije i koncipiranje potencijalnih programa profesionalnog usavršavanja.

U završnoj reči, vođeni zaključcima rada u grupama, diskutovalo se o ulozi andragoga u procesu legislativnog uređenja oblasti obrazovanja odraslih. Šesti andragoški dan završen je otvaranjem mnogih novih pitanja koja su se ticala delovanja andragoga u neformalnom obrazovanju i učenju odraslih, a za koja će se odgovori tražiti kontinuirano kroz međusobnu saradnju do susreta u narednoj godini. Ovogodišnji andragoški dan ukazao je na potrebu umrežavanja, značaj razmene profesionalnog iskustva, saradnju u realizaciji projekata, kao i na zajedničku želju za jačanjem statusa profesije u naučno-istraživačkom smislu.

Festival učenja odraslih 2013 – metamorfoza proslave učenja odraslih

Festival obrazovanja odraslih, koji je u Srbiji iniciralo Društvo za obrazovanje odraslih još 2001. godine, imao je svoj specifičan put razvoja. Prvi festivali realizovani su u periodu od 2001. do 2005. godine u Srbiji i Crnoj Gori. Ovi počeci u vezi su sa UNESCO-vim podsticajem da se početkom novog milenijuma formira svetski pokret koji će krupnim manifestacijama poput festivala promovisati obrazovanje i učenje odraslih. Inicijativu je na samom početku podržalo četrdeset zemalja, među kojima Srbija i Crna Gora, koje su redovno slavljen podsticale odrasle na učenje i obrazovanje. Četrnaest godina kasnije, kada se sumiraju rezultati ostvarenosti Milenijumskih ciljeva i priprema novi dokument Post 2015, potreba za promocijom obrazovanja i učenja odraslih ne jenjava. Međutim, otvara se pitanje gde su i kako izgledaju danas festivali obrazovanja odraslih, odnosno nedelje odraslih učenika. Britanske, irske, australijske, slovenačke nedelje odraslih učenika „sijaju starim sjajem” i tradicionalno, neke čak decenijama, ukazuju na činjenicu da učenje menja sudbine ljudi. Ostaje pitanje gde su ostali, zašto se sjaj njihovih proslava ne vidi. Mnogi festivali poprimili su lokalni karakter. Nekadašnje regionalne nedelje odraslih učenika uspešno su razmenom znanja i iskustva utemeljile puteve promovisanja učenja, te danas mnoge inicijative egzistiraju na lokalnom nivou. Ispostavilo se da su u nekim sredinama festivali suviše glomazni i skupi, te je i u ovoj oblasti obrazovanja odraslih počelo preispitivanje. Međunarodne studije koje komparativno istražuju nivo kompetentnosti odraslog i radno sposobnog stanovništva ukazuju da pred mnogima stoje veliki izazovi učenja, a participacija u učenju odraslih u mnogim evropskim zemljama i dalje predstavlja

problem. Navedene činjenice ponovo su otvorile pitanje promocije obrazovanja i učenja odraslih, kao i adekvatnosti postojećih načina i modela podsticanja na učenje.

Analizirajući svetska, ali i sopstvena iskustva u ovoj oblasti tim Društva za obrazovanje odraslih odlučio je da ovogodišnji Festival obrazovanja proširi. Naime, s jedne strane približavamo se tradiciji nedelja odraslih učenika, te je odlučeno da se u ovogodišnjoj promotivnoj kampanji obrazovanje zameni učenjem, a da se oni koji uče stave u prvi plan. Skromnim koracima, u želji za ostvarivanjem kontinuiteta i održivosti promocije obrazovanja i učenja odraslih u Srbiji, priča o celoživotnom učenju prebačena je u virtuelni svet. Početkom decembra 2013. godine, višemesečni napor provedeni u istraživanju, pisanju podsticajnih tekstova o učenju, sakupljanju iskustava uspešnih učenika, ali i učitelja, pretočeni su u veb-portal o celoživotnom učenju. Veb-portal www.dodjohvidehnaucih.eu trenutno je kutak o učenju, ali i za učenje, koji iz sata u sat raste zahvaljujući mogućnosti da se sadržaji na internetu lako povežu i podele sa drugima. Portal *Dodoh, videh, naučih* čini nekoliko tematskih celina funkcionalno povezanih sa društvenim mrežama poput *facebook*-a i *youtube*-a. Iskustvo učenja je deo portala u okviru kog se nalaze:

- baza svedočanstava uspešnih odraslih učenika,
- video, foto i tekstovna uputstva, odraslih „učitelja”, za ovladavanjem nekom od jednostavnijih, praktičnih veština,
- kratke izjave o učenju uz fotografiju i ime osobe koja svedoči o svom nedavnom prosecu učenja (primer: „Završila sam kurs prve pomoći i sada znam šta znači spasiti nekome život”, Nevena.).

Ovaj deo portala ima najznačajniju ulogu za promotivne kampanje s obzirom na to da u prvi plan stavlja sve one koji žive filozofiju celoživotnog učenja. Iskustva u organizovanju nagradnog (foto) konkursa u okviru EliS projekta, koji je promovisao aktivnu starost radi izgradnje drugačije i lepše slike o starosti, ukazivala su na činjenicu da se pomoću nagradnog konkursa može obuhvatiti značajan deo ciljne grupe. Ključni deo ovogodišnje kampanje, koja je pozivala odrasle da se vrate učenju i nastave da se usavršavaju, činio je nagradni konkurs portala *Dodoh, videh, naučih*, koji je bio usmeren na sadržaje dela portala *Iskustvo učenja*. Kako bi svim građanima bilo omogućeno da učestvuju u nagradnom konkursu, organizovane su info tačke u javnim prostorima (gradske biblioteke, tržni centri, obrazovne institucije) u četiri grada u Srbiji (Bačka Palanka, Beograd, Bor, Kragujevac). Info tačke imale su za cilj da informišu građane o nagradnom konkursu, konceptu portala i celoživotnog učenja, ali i da svima omoguće da podele svoje iskustvo, a potom da se obuče za korišćenje portala i za glasanje za

svoje favorite. Dakle, promotivna kampanja odvijala se na nekoliko nivoa: organizovanje nagradnog konkursa, koji je imao za cilj i promociju internet portala o celoživotnom učenju *Dodoh, videh, naučih*; info tačke, koje su olakšavale pristup portalu i nagradnom konkursu, ali uz koje su organizovane i radionice praktičkih veština koje u video, foto ili tekstualnom formatu postoje na samom portalu; medijska kampanja na lokalnim radio stanicama i, konačno, promocija učenja, portala i info tačaka podelom promotivnog materijala građanima u vidu flajera i bukmarkera sa izjavama o učenju.

Kraj decembra bio je prožet željama koje su usmeravale odrasle da stiču svo znanja i sve veštine koje će im promeniti životne prilike nabolje. U traganju za onima koji uče i ne nameravaju da prekinu kontinuiranu nit klupka znanja, sakupili smo oko 60 video svedočanstava, 50 uputstava kako ovladati nekom praktičnom veštinom, i oko 170 kratkih izjava o učenju. Ovi materijali su dali odličnu osnovu da se priča o obrazovanju i učenju odraslih širi zahvaljujući nagradnom konkursu i društvenim mrežama na internetu. Za deset dana trajanja nagradnog konkursa, zabeleženo je oko 3000 glasova i oko 8000 pregleda materijala na portalu, a fejsbuk grupa je i nakon nagradnog konkursa aktivna u podeli iskustava o doživljenom i proživljenom procesu učenja.

Pomeranjem promocije obrazovanja i učenja odraslih u Srbiji u virtuelni svet, omogućili smo kontinuiranu promociju procesa sticanja znanja i veština koje često „život znače”, ali i podstakli smo sve osobe koje nisu vične pretraživanju sadržaja na internetu da se upuste u avanturu savladavanja te prepreke kako bi sebi omogućili da uče u nepreglednom polju informacija. Savladavanje, strukturiranje i korišćenje nepreglednog polja informacija sledeći je korak koji stoji pred nama i budućim posetiocima internet portala *Dodoh, videh naučih*. Nakon uspešnog početka, naš zajednički kutak o učenju prerašće i u kutak za učenje, jer će u delu *Nauči da učiš* biti predstavljane mnogobrojne prilike za učenje, od pretraživanja interneta do pohađanja radionica pozorišta pokreta. Detaljna uputstva i saveti kako da svakodnevno stičete i čuvate znanja i veštine imaće za cilj da svima olakšaju proces učenja. Takođe, u toku je i izrada jedinstvene baze obrazovnih programa za odrasle u Srbiji, koja će biti dostupna na portalu. Kada posetioci prikupe sve relevantne informacije o učenju za sebe, o njima će moći da diskutuju sa andragozima koji administriraju portal, ali i sa ostalim korisnicima u vidu forum diskusija. Osim interaktivnog virtuelnog prostora, želja nam je da obrazovanje i učenje promovisemo na sledeće načine: susretima u realnom prostoru i vremenu, zajedničkim učenjem o informacionim tehnologijama, direktnom razmenom veština i razgovorima o našim obrazovnim potrebama. Konačno, ideja je da ovaj višedimenzionalni način promocije učenja i obrazovanja odraslih doprinese povećanju participacije odraslih u učenju, osveščivanju postojećih znanja, ali i značaju

celoživotnog usavršavanja i osveščivanja obrazovnih potreba i njihovog artikulisanja pred donosiocima odluka na državnom i lokalnom nivou.

Nikola Koruga i Jovana Pajović